

WENNEN AAN 'VREEMDE' KLEINKINDEREN

De liefde van grootouders voor hun kleinkinderen is er vanwege de bloedband meestal meteen. Voor stiefgrootouders is dat vaak anders. 'Een stiefsituatie is nooit vanzelfsprekend. Aan de stiefkleinkinderen ligt dat niet. Die zien dat verschil tussen de oma's niet.'

Al meer dan 25 jaar is Vera van Woerkens de stiefmoeder van de drie kinderen van haar man. Hun moeder overleed toen ze nog jong waren. En nog steeds levert de aanwezigheid van hun stiefmoeder spanningen op in het gezin, waardoor Van Woerkens ook van het stiefgrootmoederschap – er zijn inmiddels vijf kleinkinderen – niet altijd onbekommerd kan genieten.

“Mijn stiefkinderen waren destijds te klein om te snappen dat hun moeder na haar dood echt niet meer terugkwam.” Pas toen zij en haar man het idee hadden dat de kinderen het aankonden, trok ze bij het gezin in. Toch kon haar stiefdochter niet accepteren dat een andere vrouw de rol van haar moeder overnam. Er was veel ruzie.

Tien jaar geleden werd Van Woerkens stiefoma. Haar stiefdochter kreeg haar eerste kind. Ze was 44, een leeftijd waarop ze naar haar idee geen oma kón zijn. “Ik voelde me helemaal geen oma. Ook omdat de situatie met mijn stiefdochter nog precair was, wist ik niet wat mijn rol ten opzichte van haar zoon zou zijn.”

Haar stiefdochter heeft inmiddels drie kinderen en accepteert haar stiefmoeder nu wel. “Haar eigen moederschap zorgde voor de ommekeer. Ze zei: ‘Ik zie nu hoe ingewikkeld het is om kinderen te hebben en voor ze te zorgen, laat staan voor stiefkinderen.’ Haar man is de stiefvader van haar oudste kind. Ze ziet hoe ingewikkeld dat is.” De kinderen van haar stiefzoon zien Van Woerkens nauwelijks. Hij worstelt nog steeds met acceptatieproblemen. Maar de kinderen van haar stiefdochter voelen als ‘eigen’.

STIEFGEZINNEN

Uit onderzoek van het Centraal Bureau voor de Statistiek blijkt dat het aantal stiefgezinnen toeneemt. In 2007 waren er 149.000 duizend stiefgezinnen, bijna 35.000 meer dan in 1998. En veel van die gezinnen worstelen met typische ‘stiefproblemen’, weet Van Woerkens, die zich als psychotherapeut heeft gespecialiseerd in de problematiek van samengestelde gezinnen. Concurrentie is een worsteling van veel stiefoma's. “Soms zijn er wel zes tot acht grootouders. ‘Ben ik de liefste?’, ‘Komen ze wel graag bij mij?': het zijn allemaal gedachtes die opkomen als er meerdere oma's zijn. Ikzelf heb me er echt bewust van moeten maken dat ik anders ben dan de biologische oma, en dat dit niet erg is. Door mijn werk kan ik geen looger- of opasoma zijn. Maar dat maakt mij geen mindere oma.”

AANSPREKEN

Een ander veel voorkomend probleem: niet elke stiefgrootouder mag zich opa of oma noemen. Op de website van Beatrijs Ritsema, psycholoog en specialist in omgangsvormen, schrijft een stiefkind over haar stiefvader: ‘Ik vind niet dat hij opa wordt, omdat hij toevallig acht jaar geleden in ons leven is gekomen. (...) Ik voel er weinig voor om hem tot opa te benoemen.’

Van Woerkens begrijpt die twijfel wel. “Want wanneer ben je een grootouder? Ben je dat ook als je tijdens de kinderjaren van je stiefkinderen helemaal geen rol hebt gespeeld? Ik kan me voorstellen dat het opa-zijn dan niet logisch overkomt.” Om die reden hoeven

stiefgrootouders zich ook niet schuldig te voelen als ze niet meteen warme gevoelens voor de nieuwe kleinkinderen koesteren.

Volgens familietherapeut en stiefmoedercoach Ietje Heybroek hebben veel stiefgrootouders moeite met de nieuwe situatie. Als ze gehecht waren aan de vorige partner van hun kind bijvoorbeeld. “Of als je kind een nieuwe partner krijgt met kinderen die geen manieren hebben. Logisch dat je niet meteen van die ‘vreemde’ kleinkinderen houdt.”

PRAATPAAL

En de stiefkleinkinderen? De meesten hebben er helemaal geen moeite mee dat ze er nóg een stel grootouders bij krijgen. Heybroek: “Grootouders zijn vaak degenen bij wie kleinkinderen altijd terechtkunnen, die als de praatpalen van de familie fungeren. Als je er op die manier ook voor je stiefkleinkinderen kunt zijn, dan is dat toch ontzettend leuk?”

De stiefkleinkinderen van Van Woerkens zitten er niet mee dat zij niet hun biologische grootmoeder is. “Een stiefsituatie is nooit vanzelfsprekend. Aan de kleinkinderen ligt dat niet, die zien dat verschil tussen de oma’s niet. Mijn kleinkinderen gaan, nu ze wat ouder zijn, wel vragen stellen. Laatst zei de jongste: ‘Dus mijn moeder is niet uit jouw buik gekomen?’ Mijn antwoord nam ze ter kennisgeving aan. Ik ben voor haar oma.”

TIPS VOOR STIEFGROOTOUDERS

- Neem de tijd om te wennen aan de nieuwe situatie.
- Gun iedereen zijn plek in het nieuwe gezin.
- Realiseer je dat de biologische grootouders er nu eenmaal eerder waren.
- Besef dat kinderen niet om deze situatie hebben gevraagd.
- Ga de concurrentie niet aan met de andere grootouders. Wees jezelf.
- Kruip niet in de slachtofferrol, cijfer jezelf niet weg.
- Maak moeilijke dingen bespreekbaar.
- Blijf de stiefkleinkinderen kaartjes, mails en cadeautjes sturen als het contact even moeizaam is.